

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

1§ Lain tavoite

Lain tavoitteista kohta 5) kansalaisten luonnontuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen on erittäin tärkeä lain tavoite.

Esitämme kuitenkin muotoilun ”luonnontuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen” korvaamista muotoilulla ”ympäristökasvatuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen”, joka johdattaa syvemmän ymmärryksen äärelle kuin keskittyminen vain luonnontuntemukseen. Ympäristökasvatus-käsite sisältää luonnontuntemuksen lisäksi myös laajemmin kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet painottaen erityisesti ekologista ulottuvuutta. Tämä muotoilu myös yhdenmukaistaisi lakia, koska myös 9§ käytetään sanaparia ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuus.

Tavoite ympäristökasvatuksesta ja ympäristötietoisuuden lisäämisestä tulee näkyä myös jäljempänä laissa selvemmin ja konkreettisemmin.

3§ Määritelmät

On tärkeää, että 3§ määritellään, mitä ympäristökasvatuksen ja ympäristötietoisuuden käsitteillä lisääminen tarkoitetaan.

Esitys Finton KEKO – Kestäväen kehityksen kasvatuksen ontologian määritelmien mukaisiksi määritelmiksi:

ympäristökasvatus (sama kuin kestäväen kehityksen kasvatus):

kasvatus, joka tukee elinikäistä oppimisprosessia siten, että yksilöiden tai yhteisöjen arvot, tiedot, taidot ja toimintatavat muuttuvat kestäväen kehityksen mukaisiksi. Kestäväen kehityksen kasvatuksen ja ympäristökasvatuksen tavoitteet ovat samanlaiset, mutta painotuksissa voi olla eroja: ympäristökasvatuksella viitataan erityisesti luontokasvatukseen ja ympäristöongelmiin kytkeytyvään ja kestäväen elämäntapaa edistävään kasvatukseen. (<https://finto.fi/keko/fi/page/p61>)

ympäristötietoisuus

ympäristönäkökohtien tiedostaminen ja niiden huomioiminen toimintaa koskevia päätöksiä ja valintoja tehtäessä (<http://finto.fi/keko/fi/page/p141>)

8§ Selvillä olo:

Tämä pykälä kytkeytyy vahvasti ympäristökasvatukseen ja ympäristötietoisuuden lisäämiseen, jotka ovat keinoja päästä tähän tavoitteeseen. Täten ehdotamme pykälään täsmennystä sen loppuun:

Tässä laissa mainituilla viranomaisilla on velvollisuus vaikuttaa selvillä oloon ympäristökasvatuksen ja ympäristötietoisuuden lisäämisen keinoin.

9§ Ympäristötietoisuus:

Tämä pykälä on tärkeä. Pykälän nimi tulee olla Ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuus, koska se kuvaa ehdotettua kattavammin ja laaja-alaisemmin pykälän sisältöä.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

10§ Luonnonsuojelun valtion viranomaiset:

Toisesta momentista pitää poistaa ”mahdollisuuksien mukaan”, eli uusi muoto: ”Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii lisäksi 4 luvun mukaisena tukiviranomaisena ja ohjaa, valvoo ja edistää tuen toimeenpanoa sekä tukee kunnan toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.”

Kolmannesta momentista puuttuu maininta ympäristökasvatuksesta, vaikka se on Metsähallituksen yksi keskeinen tehtävä tällä hetkellä. Uusi muoto: ”Metsähallitus vastaa valtion luonnonsuojelualueverkoston hallintaan, käyttöön ja hoitoon liittyvistä tehtävistä, ympäristökasvatuksesta toimialallaan sekä muista sille tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa osoitetuista viranomaistehtävistä.”

11§ Luonnonsuojelun asiantuntijaviranomaiset:

Luonnonsuojelun asiantuntijaviranomaisiin on lisättävä ympäristökasvatuksen ja ympäristötietoisuuden viranomaisen. Ympäristökasvatus jää helposti väliinpuotoajan asemaan kahden ministeriön (OKM ja YM) toimialueiden väliin. Ympäristökasvatuksen tulisi olla mukana molemmissa. Ympäristökasvatuksessa yhteistyö luonnonsuojelusektorin ja opetussektorin välillä on välttämätöntä.

12§ Kunta:

Kunnan tehtäviin on lisättävä maininta ympäristökasvatuksesta ja ympäristötietoisuuden lisäämisestä. Ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuuden lisääminen ovat merkittävä lähtökohta sille, että kansalaiset haluavat toimia luonnon puolesta ja suojella sitä. Kuntien järjestämä kasvatus, koulutus ja opetus ovat oleellisia ympäristökasvattajia ja ympäristötietoisuuden edistäjiä. Kunnan tulee varmistaa riittävät tukitoimet kouluille, oppilaitoksille ja varhaiskasvatukseen.

Uusi muoto:

”Kunta edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja sen kestäväää käyttöä sekä maisemansuojelua alueellaan. Kunta tukee ja mahdollistaa ympäristökasvatuksen toteuttamista opetuksessa ja kasvatuksessa sekä edistää ympäristötietoisuutta.”

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

18 § Osallistuminen ja vuorovaikutus:

On erittäin tärkeää, että pykälässä mainitaan myös sivistykselliset näkökohdat, kuten luonnoksessa.

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

31 § Avustus luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon edistämiseen:

Tällainen avustus on erittäin kannatettava. Ensimmäiseen momenttiin tulee lisätä, että avustusta tulee voida käyttää myös ympäristökasvatukseen ja ympäristötietoisuuden lisäämiseen luonnon monimuotoisuuteen liittyen. Tämä laajentaa toimijajoukkoa ja myös toteuttaa luonnonsuojelulain muiden osien tarkoitusta. Uusi pykälän muotoilu:

” Avustusta voidaan myöntää myös luonnon monimuotoisuutta edistävään tutkimukseen, kehitystyöhön, ympäristökasvatukseen ja ympäristötietoisuuden lisäämiseen.”

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

45§ Kansallispuisto:

Lisättävä toiseen momenttiin sana ympäristökasvatukseen. Uusi muoto_

”Alueella on oltava merkitystä yleisenä luonnonnähtävyytenä tai muutoin ympäristökasvatukseen ja luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnonharrastuksen kannalta.”

58 § Luonnonsuojelualueen hoito - ja käyttösuunnitelma:

Luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa on mainittava ympäristökasvatus, jotta aiemmin laissa mainittu opetuskäyttö tulee selvästi otettua huomioon. Uusi muoto:

”Kansallispuiston hoidon ja käytön järjestämistä varten on laadittava hoito- ja käyttösuunnitelma, jossa määritellään toimenpiteet puiston perustamistavoitteiden ja ympäristökasvatukseen toteuttamiseksi.

7 luku Luontotyyppien suojelu

-

8 luku Eliölaajien suojelu

Tämä pykälä kytkeytyy vahvasti ympäristökasvatukseen ja ympäristötietoisuuden lisäämiseen, jotka ovat keinoja päästä tähän tavoitteeseen. Täten ehdotamme pykälään täsmennystä sen loppuun:

Tässä laissa mainituilla viranomaisilla on velvollisuus vaikuttaa selvillä oloon ympäristökasvatuksen ja ympäristötietoisuuden lisäämisen keinoin.

9 luku Vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

-

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

116 § Luonnonsuojelun tietojärjestelmä:

Tietojärjestelmissä on huomioitava myös opetus- ja kasvatuskäyttö sekä käyttö ympäristötietoisuuden lisäämiseen. Uusi muoto ensimmäisen momentin loppuun: ”... sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvään seurantaan, arviointiin, ympäristökasvatukseen, ympäristötietoisuuden lisäämiseen ja tutkimukseen.”

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

Ympäristökasvatus jää helposti väliinputoajan asemaan kahden ministeriön (OKM ja YM) toimialueiden väliin. Sen tulisi olla mukana molemmissa, jolloin välttämätön yhteistyö luonnonsuojelun ja opetussektorin välillä olisi mahdollista.

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

Ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuuden lisääminen ovat luovat perustan luonnon kunnioittamiselle ja ympäristöstä välittämiseksi ja luonnon puolesta toimimiselle. Tavoite ympäristökasvatuksesta ja ympäristötietoisuuden lisäämisestä tulee näkyä vielä selvemmin luonnonsuojelulaissa.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

Monimuotoisuuden köyhtymisen estämisen rinnalla ilmastonmuutoksen hillintä on tärkeä tavoite myös tässä laissa.

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

Ekologisessa kompensaatiossa on tärkeää, että kompensaatio perustuu tutkittuun tietoon, eikä merkittäviä haittoja pidä voida kompensoida. Myös ympäristökasvatuksella ja ympäristötietoisuuden lisäämisellä voidaan saavuttaa luontoarvojen heikentämistä kompensoivia tuloksia, jolloin ympäristökasvatuksen vaikuttavuuden arviointi on keskeistä.

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

Kyllä, malminetsintää luonnonsuojelualueilla pitää rajoittaa.

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

-

